

פרי קודש הילולים

לעילוי נשמת
הר"ר נתן ב"ר יעקב ישראל
כתבן ז"ל,
מח"ס 'פנינים לשבת',
נו"נ לרבינו הגה"ק זצ"ל.
נלב"ע כ"ט תמוז תשע"ה
תנצב"ה

פר' מטות תשפ"ב

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

בס"ד, גליון מס' 21

פר' מטות

משה רבינו ע"ה רצה שעיקר כוונת מדין תהי' עבור כבוד שמים

וַיִּדְבֹר ד' אֶל מֹשֶׁה לְאמֹר. נָקַם נַקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים וּגְו'. וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל הָעָם וְגו' לְתַת נַקְמַת ד' בְּמִדְיָן

(במדבר ל"א א'-ג')

ומשכך לא חשבו בני ישראל להרוג את הנקבות, כי חילול ד' הי' על ידי האנשים ששלחו את נשותיהם המשוועבדות להם, ואם יהרגו את הנקבות יהי' זה "נקמת בני ישראל", ולכן החיו את הנקבות להראות שכוונתם היתה לנקמת ד' על חילול ד' ולא נקמת בני ישראל. וזהו מה דאיתא במדרש (ספרי קנ"ז ה') "ויאמר להם משה החייתם כל נקבה, אמר לו פינחס, רבינו כשם שהפקדתנו כך עשינו וכו'". וקשה וכי כך ציווה משה להם להחיות כל נקבה. אלא לפי מה שנתבאר אפ"ל שכוונתו היתה למה שציווה משה לנקום את "נקמת ד'" ולא את "נקמת בני ישראל", ולכן החיו כל נקבה כנ"ל.

ועל זה היתה טענת משה רבינו ע"ה, דאף שעיקר הכוונה היא משום כבוד שמים, אך מצינו ברובע את הבהמה דכתיב (ויקרא כ' ט"ו) "ואת הבהמה תהרוגו" ואמרו חז"ל (סנהדרין נ"ד ע"א הו"ד ברש"י ויקרא שם) "אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכתוב תסקל, ק"ו לאדם שיודע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עבירה וכו'!"¹, ולכן צריך להרוג גם את המכשול ובוזה יעשו את רצון השי"ת. (ח"ב עמ' ק"ט)

הדקדוקים רבו, למה שינה משה וצוה את העם "לתת נקמת ד'" והלא השי"ת ציווהו "נקום נקמת בני ישראל". עוד יש לדקדק למה שלח משה את פנחס למדין ולא הלך בעצמו כמו שאמר השי"ת. ועוד, מעיקרא מאי קסבר פנחס ואנשי החיל שהחיו כל נקבה (וכדלקמן פסוק ז').

ונראה לפרש דבמעשה מדין החטיאו בנות מדין את בני ישראל וגרמו לנגף ומיתה. אך גדול מזה גרמו לחילול ד' נורא. וכוונת השי"ת היתה לנקום את נקמת בני ישראל ממדין, שעיקר הנקמה יהיה עבור מה שפגעו בבני ישראל בניו עם קדשו.

אך משה רבינו ע"ה רצה שעיקר כוונתם תהי' עבור כבוד שמים, לנקום על החילול ד' שגרמו מדין, ועל כן אמר "לתת נקמת ד'", ואף שהשי"ת אמר לנקום את נקמת בני ישראל, אנו צריכים לכוון בעיקר על כבוד שמים. ולכן שלח את פנחס בראש פקודי החיל, כי הוא התחיל במצוה (במדבר רבה כ"ב ד') והכתוב העיד עליו (במדבר כ"ה י"א) "בקנאו את קנאתי" שבער בו כבוד שמים, ולכן הוא יהיה זה שימשך בנקמת ד' במדין לשם שמים.

מי שהוא נגר בעולם הזה יזכה להיות תושב לעולם הבא

וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת הַגְּלֵעָד לְמִכְיָר בֶּן מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ וּגְו' אֶלֶּה מְסַעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

(במדבר ל"ב מ' - ל"ג א')

והנה הגורם לכל הגלויות הוא כשבני ישראל מדמים בעצמם להיות כתושבים בעולם הזה, וזהו "וישב בה" כלומר שאם נוהגים ישראל כתושבים, מיד "אלה מסעי בני ישראל" כלומר שיסעו ממקום למקום בין הגוים, ובראשי התיבות רמוזים כל הד' גלויות א'דום מ'די בי'בל י'ון?² (ח"ב עמ' ק"כ)

איתא בשל"ה הק' (שער האותיות אות ג' גרות, וע"ע תורה אור פר' לך ד"ה יב, הכלל, ופר' קדושים ד"ה לו, וספרת) על הפסוק (ויקרא כ"ה כ"ג) "כי גרים ותושבים אתם עמדי", כי מי שהוא נגר בעולם הזה שיודע שכאן עולם חולף, זוכה להיות תושב בעולם הבא, ולהפך מי שמתנהג כאילו הוא תושב בעולם הזה הרי שבעולם הבא יהי' נגר, עכת"ד.

¹ א"ה. עיין סנהדרין שם שנתנו עוד טעם להריגת הבהמה והוא כי יש בה בזיון שיאמרו "זו היא שנסקל פלוני על ידה", ולפי זה אפשר לפרש לדרכו של רבינו שיש בהריגת המכשול משום נקמת ד' כי יש בהן חילול ד' שיאמרו אלו שהכשילו וכו'.

² רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לספר הפלאה, ולא מצאתיו בספריו, ובספד"ק הובא ענין זה בשם ספר מגלה עמוקות פר' וישב ד"ה לך נא ראה ופר' ואתחנן אופן ר"מ.

פרקי אבות

(פרק ב')

יתפלל שיתמלאו כל משאלותיו רק אם הם לטובה

אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא

(פ"ב מ"ג)

הנה האדם שמתפלל ומבקש מהש"ת את בקשתו אינו יודע מה באמת טוב לו, כי פעמים שמבקש דבר הנראה לו טוב ובאמת אין זה טוב לו, ורק השי"ת הוא היודע למלא משאלות לבו לטובה. לכן אמר התנא "אל תעש תפלתך קבע" להיות קובע מה טוב עבורך, "אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא", כי הוא לבדו יודע מה טוב עבורך והוא ימלא משאלות לבך לטובה. (ח"ב עמ' ס"ד)

יומא דהילולא

לקראת יומא דהילולא רבה של רבינו הילל הזקן זצ"ל אבדק"ק אייבשיץ

(אבי אביו של רבינו הגה"ק זצ"ל)

גלב"ע כ"ה תמוז תקס"ט

רבינו הילל הזקן אבי אביו של רבינו הגה"ק זצ"ל, נולד בשנת תצ"ט לאביו הג"ר יצחק איצק זצ"ל אב"ד גיאי ולאמו הרבנית מרת סלאווא ע"ה. בהגיעו לפרקו נשא את אשתו הרבנית מרת היצל בת הג"ר בנימין וואלף רייכלס זצ"ל, ונולדו להם³ הג"ר אליעזר זצ"ל (אבי רבינו הגה"ק זצ"ל), הר"ר ישעי' ז"ל שהו"ל את שו"ת הרשב"א, והרבנית מרת סלאווא ע"ה שנישאה לג"ר שלמה זלמן ליכטנשטיין זצ"ל מטריטש, שהם היו הורי הג"ר ברוך בענדיט⁴ זצ"ל אביו של הג"ר הילל ליכטנשטיין מקולמייא⁵.

חתנו הג"ר שלמה זלמן זצ"ל כתב בר"ח אלול שנת תקפ"ה "מגילת יוחסין" (נדפס בקובץ 'צפונות' - טבת תשנ"ב, חוברת יד, עמ' צה-ק), וממנה למדו חוקרי קוראי הדורות רבות על פרקי תולדות המשפחה.

רבינו הי' זקן ויושב בישיבה בה הרביץ תורה לתלמידים הרבה והי' נערץ על כל גדולי דורו. הג"ר מרדכי בנעט זצ"ל מעטרהו בדברי שבח והילול (בהסכמה לשו"ת הרשב"א שהו"ל בנו הר"ר ישעי' בשנת תקע"ב):

"אתא ישעי' לגבאי ה"ה התורני המופלג ומושלם הר"ר ישעי' יצ"ו בר אוריין ובר אבהן בנו של הלל הזקן המנוח הרב המאור

הגדול המפורסם מורנו הלל זצ"ל אשר היה אב"ד שנים רבות בק"ק אייבשיץ וכו"ו".

גיסו של רבינו, הג"ר יוסף לרנר זצ"ל אב"ד ליכטנשטאט הו"ל את ספרו של חותנו הג"ר בנימין וואלף רייכלס זצ"ל "דברי התענוגים", שם כותב כי בחלק ב' מתעתד להביא את ההסכמה "ממר גיסי הרב המאור הגדול נר ישראל פטיש החזק עמוד הימיני קש"ת מוהר"ר הלל נר"ו אב"ד וריש מתיבתא⁷ דק"ק אייבשיץ...". לדאבונו לא זכינו לאורו של חלק ב'.

³ על פי הנראה בספר המוהל של החתם סופר (הו"ל ע"י הרב משה זושא קינסטליכער ז"ל) יש השערה על בן נוסף בשם רבי יעקב זקיל שהתגורר בפרעשבורג.

⁴ רבינו הגה"ק זצ"ל מביא בספרו (ח"א עמ' קכ"א) ד"ת משאר בשרו הג"ר ברוך בענדיט, "ושמעתי בשם שאר בשרי המאור הגדול מוריני הרב ברוך בענדיט ליכטנשטיין ז"ל פ"י מה שאמר דוד ע"ה (תהילים קי"ט ל"ט) "העבר חרפתי אשר יגרת", היינו כי חרפה הוא לי אשר יגורת, כי כל משפטיך טובים ומה היה מתאונן, כמו שאמר ירמ"י (איכה ג' ל"ט) "מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו וכו"ו".

עוד הביא בשמו (ח"ב עמ' רל"ח) עה"פ (דברים ל"ב ל"ד) "הלא הו"א כמוס עמדי חתום באוצרתי" שבא לרמוז על אותיות הו"א שנחסר מהשם והכסא כמ"ש (שמות י"ז ט"ז) "כי יד על כס י"ה וגו'", עיי"ש.

⁵ כך כותב על מצבת הג"ר ברוך בענדיט בפראג. דלא כמו שיש מי שטעה וכתב שהג"ר ברוך בענדיט אבי הג"ר הילל קאלמייצער הי' בנו של הג"ר הלל אב"ד אייבשיץ. וראה בהספד שנשא על רבינו בלקוטי חבר בן חיים (פ"א דף פ"ז ע"ב) שכתב עליו שהי' "שני בשני להגאון מו"ה הלל בקאלאמעא ולמד ממדותיו והיו כשני אחים". והמגי' בספר קודש הילולים כתב (ח"ב עמ' רל"ח הערה י"ב) על הג"ר ברוך בענדיט ליכטנשטיין "הוא הי' דודו של רבינו ז"ל, כי אבי רבינו הר"ר אליעזר ז"ל והר"ר ברוך היו אחים וכו"ו עיי"ש. וכאמור זהו טעות כי הר"ר ברוך הי' בנו של הג"ר שלמה זלמן דוד רבינו הגה"ק זצ"ל, ולכן כותב עליו "שאר בשרי" לא "דודי".

⁶ וראה עוד בהסכמות שכתבו הג"ר מרדכי בנעט וכן בעל ה"אור חדש" על המשניות זצ"ל לספר "דברי התענוגים" של חותנו, שבתוך הדברים שיבחו את חתניו.

⁷ ממה שכתב עליו "ריש מתיבתא" למדו קוראי הדורות שהיתה לרבינו ישיבה באייבשיץ. ואכן גיסו הג"ר יוסף זה מביא בספרו ד"ת בשמעתתא בשמו ומציין "ושמעתי ממר גיסי הרב הגדול מורנו הרב הלל הנ"ל כאשר למדתי אצלו" (עונג נפש שבספר דברי התענוגים עמ' ל"ג-ל"ד).

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר
היא חיננו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..."
(שם בהקדמה)

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר
לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..."
(קודש הילולים בהקדמה)

גם חותנו הגדול הגאון רבי בנימין וואלף רייכלס זצ"ל הי' משתבח בו ומביאו בספרו דברי התענוגים (דף ל"ד ע"ב) "נשאלתי מחתני הרב המופלג מורנו הרב רבי הילל בהרב הגאון מוריני הרב איצק אב"ד דק"ק גייא ז"ל וכו' ודברי פי חכם חן".

רבינו הגה"ק זצ"ל מביא בספרו "קודש הילולים" ד"ת בשמו ושונה ומשלש (בפר' תרומה ובפר' ויקהל, ועוד):

"מה ששמעתי בשם אדוני אבי זקני זצ"ל מוריני הרב הילל פאללאק אב"ד אייבעשיין שבכאבו וצערו על שאין שוררת אחדות בין תלמידי חכמים, הי' מפרש את הפסוק בתהלים (ק"ט ק"ג) "קרבו רודפי זימה מתורתך רחוק", דהנה אמרו רז"ל (שבת ל"ד ע"א) "זונות מפרכסות זו את זו תלמידי חכמים לא כל שכן", אך בעזונותינו הרבים אלה האפיקורסים והרשעים הם באחדות וקירבה – "קרבו רודפי זימה", חיבור שרע להם ורע לעולם (סנהדרין ע"א ע"ב), ואילו "מתורתך" – אלו התלמידי חכמים, "רחקו" רחוקים זה מזה, במקום שיהיו באחדות שאז נאה להם ונאה לעולם..."

עוד ד"ת מביא רבינו הגה"ק זצ"ל בשמו, בפר' וישב (ח"א עמ' ק"ב) עה"פ "וישמע ראובן ויצלהו מידם" (בראשית ל"ז כ"א). ואיתא במדרש (ילקוט רמז קמ"א) "אילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב אחריו וישמע ראובן ויצלהו מידם, בכתפיו היה טוענו ומוליכו אצל אביו".

"שמעתי בשם אבי זקני הגאון זצ"ל ז"ע על מה דאיתא בגמ' (תענית כ"א ע"א) דאילפא ור' יוחנן הלכו לעסוק במסחר מפני העניות, ושמע ר"י שני מלאכי השרת שרצו לפגוע בהם מפני שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, ולא פגעו בהם מפני שיש בהם מי עתיד להתגדל ואין זמנו למות, ואמר ר"י לאילפא שהוא מבקש לחזור לעסוק בתורה, ואילפא הלך לבדו למסחר. ולכשהזר מינו את ר"י לראש ישיבה ולא את אילפא אע"פ דהוי גמיר טפי מר' יוחנן, עיי"ש.

וממה שר' יוחנן לא אמר לאילפא את מה ששמע ממלאכי השרת, למדנו שכאשר שומע אדם בת קול ואחרים לא שמעוה סימן הוא לו שעליו לבדו לפעול בענין.

והנה על הפסוק הקודם "ונראה מה יהיו חלומותיו" אמרו חז"ל (רש"י על פי מדרש) "רוח הקודש אומרת וכו' נראה דברי מי יקום". ואת דברי רוח הקודש האלו שמע רק ראובן, ואשר ע"כ נסמכו הפסוקים "ונראה מה יהיו חלומותיו – וישמע ראובן", כי הוא לבדו שמע, אלא שהי' סבור שגם אחיו שמעוה וגם הם בעצה אחת עמו בהצלת יוסף.

וזהו שאמרו חז"ל אילו הי' ראובן יודע שהתורה מעידה שהוא לבדו שמע הבת קול, הי' יודע שאין האחים בעצה עמו ועליו לבדו לפעול, ועל כן היה מרכיבו על כתפיו ומשיבו לאביו".

נינו הג"ר הלל מקולמייא זצ"ל מביא בספרו "מקרי דרדקי" (פר' שמיני, אות רפ"ב) ד"ת בשמו עה"פ "ושעיר עזים אחד לחטאת" (במדבר כ"ח ט"ו) וברש"י "ומדרשו באגדה אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח".

"ושמעתי מאדוני אבי מורי ורבי (הג"ר ברוך בענדיט ליכטענשטיין דיין בוועטש) זללה"ה שאמר משם אדוני אבי זקני הגאון מוריני הרב הילל שהיה אב"ד דק"ק אייבישיטין זללה"ה, שאמר הכוונה, שהרי היה יכול ד' להעניש ולקנום את הלכנה באופן כזה שהיה מגדיל את החמה, ולמה לא עשה כן ורק מיעט את הירח, הלא מידת ד' היא להיות "מיהב היב משקיל לא שקיל" (חולין פ' ע"א). אלא הכוונה כפי רש"י על פסוק (בראשית א' ד') 'ויבדל אלקים' שלא היה הדור כדאי להשתמש באור הראשון והוצרך לגנונו, אם כן מזה הטעם לא היה יכול להגדיל השמש. וזהו 'הביאו עלי כפרה', אתם כמעשיכם גרמתם שהוצרכת למעט הירח".

עוד מובא בספרו "משכיל אל דל" (ח"ג כלל ב' סוף פרט א) עובדא מזקינו רבינו זצ"ל, וז"ל:

"ודכירנא עובדא מה שסיפר לי אדוני אאבי מורי ורבי זללה"ה בשם אבי זקני הגאון הצדיק מו"ה הילל אב"ד דק"ק אייבישיין, שבא לפניו ראובן עם שמעון חתנו שישפוט בדין ודברים שביניהם, ושאל אותם מי הוא התובע ואמר החתן אני תובע את חמי, שהבטיח לי בעת הנשואין להחזיקני על שולחני ואני אחי' פנוי מטרדות העולם שאוכל להשלים את נפשי בחכמת התורה, ועתה חזר מדיבורו. ואחר כך אמר לראובן שישב על תביעתו, ואמר רצונו לעשות רצון ד' והלא תנן (באבות פ"ב מ"ב) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ".

ופסק הדין ואמר בלשונו הזהב [כמאמר חז"ל שיהת חולין של ת"ח צריכה לימוד] אמת הוא כדברך שדבר זה טוב תורה עם דרך ארץ משנה מפורשת היא ואין להשיב עליה, אבל עם כל זה יותר נכוחים ומוצדקים הן המה דברי חתנך שמעון מדבררך, משום דמלתא דמסתבר הוא שטוב יותר שיהי' חתנך בקי וגמיר בכל הש"ס, ומשנה האחת הזאת תהי' לו בקושיא, ממה שיגמור ויבין המשנה האחת הזאת ועל ידי כן לא יהי' בקי וגמיר בכל הש"ס...".

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם בהקדמה)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשיים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (עפ"י קודש הילולים בהקדמה)

בספר "עונג נפש" לגיסו הג"ר רבי יוסף לערנער ליכטנשטיין זצ"ל שכאמור הדפיס את הספר "דברי התענוגים" מחידושי חותנם זצ"ל, הביא בריש פרשת וישלח ד"ת בשם גיסו:

"בריש מסכת חולין (ב' ע"א) שנינו, הכל שוחטין ושחיטתן כשרה חוץ מחרש שומה וקטן. וכתבו התוס' (ד"ה הכל שוחטין), כתוב בהלכות ארץ ישראל, דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלות. ואין נראה, דאפילו במוקדשין שוחטות לכתחילה. והא דלא קתני הכל שוחטין אחד אנשים ואחד נשים וכו', הכא אין חידוש באשה יותר מבאיש, עכ"ל.

ומר גיסי הרב הגאון מוהר"ר הלל נר"ו אב"ד דק"ק אייבשיץ יע"א היה אומר בפשיטות, דלא קשה מידי. דאם היה קתני, הכל שוחטין אחד אנשים ואחד נשים, הוי אמינא דגם בנשים רוב מומחין הם אצל שחיטה. ולא היא, כדמוכח מדברי הרא"ש, שפסק כלישנא בתרא דרבינא (חולין ג' ע"ב), הכל מוחזקין שוחטין, אע"פ שאין מומחין. ולגבי נשים, עם זאת שכתב כדברי התוס' שנשים שוחטות אפילו לכתחילה, סיים, וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ד מהל' שחיטה ה"ד) דנשים ועבדים אפ"ה היו מומחין שוחטין."

רבינו נלב"ע ביום כ"ה תמוז תקס"ט כשימי שנותיו שבעים שנה. נכדו רבינו הגה"ק זצ"ל נולד בתוך השנה לפטירתו ונקרא הליל על שמו, נינו הג"ר הליל קאלמייאער הי' צעיר מרבינו בה' שנים, שנולד בשנת תקע"ה וגם הוא נקרא על שמו.

במשך שנים רבות לא ידעו אודות מקום קבורתו מלבד מה שנרשם בפנקס הקהילה שנשמר באייבשיץ במדינת מערהן. לאחרונה מומחים מטעם מכון "אור הגנוז" בהשתדלות הרב ישכר בעריש וייס שליט"א, נכנסו לעובי הקורה למציאת מקום קבורתו ומצבתו, ובס"ד נמצאה המצבה ועלי' הכיתוב "פ"נ... הלל... אב"ד דפה בן הרב הגאון (משה⁸) יצחק אב"ד דק"ק... כ"ה תמוז".

גילוי המצבה מרגש במיוחד לאור העובדא שהרבה ממצבות בית החיים שם לא נותרו בשלימותן ובחלקן הכיתוב אינו קריא כלל, וזכינו שמצבת רבינו שלימה במקום קבורתו.

דברי התענוגים	
<p>(ל) במס' חולין דף ב' ע"א תוס' ב"ה הכל שוחטין וכו' ע"ש היטב - ועיין בהרא"ש דהוא פוסק כלישנא בתרא דרבינא - והקשה כקושי' התוס' דלא קתני אחד אנשים ואחד נשים כו' ע"ש היטב - ומר גיסי הרב הלל מוהר"ר הלל נר"ו אב"ד דק"ק אייבשיץ יע"א הי' אומר בפשיטות דלא קשה מידי - דהי' הוי אמינא דגם בנשים רוב מומחין הם - ולא היא - כדמוכח הרא"ש בעצמו ע"ש וזוהי וק"ל ודפח"ח :</p> <p>(לא) שם בתו' ב"ה וסופו את ארבעי' וכו' ועיין במהרש"א ב"ה הכל מה שהניח צ"ע ע"ש ועיין מ"ש מו"ח הגאון זצ"ל בסימן מ"ה - וממר גיסי הרב הגדול הנ"ל שמעתי לתרץ כאשר למדתי אצלו בסגנון חמיכו זצ"ל וזה הוא כי הנה לכאורה צריכן להבין למה לא פריך המהרש"א קושייתו על הגמ' דתמורה דף ט' וי"ל ע"פ פירש' תוס' דף ד' ע"ב במס' תמורה ב"ה וכל לאו הניתיק וכו' ואורי' וכו' אלא שהי' תמי' אלאו דמעשר דלא סמך וכו' ומשום הכי פריך ואורי' מימר וכו' אע"פ דסמך מיהו מדמה וכו' כמו דלקי בתמורה משום דאורי' מקיים העשה צדיים</p> <p style="text-align: center;">א ט 9 I</p>	<p>(מ"ב) בפסוק הזלכני כא מיד אחי וכו' ואתה אמרת הטיב אטיב עמך וכו' ויש להבין חדא תחלה אמר הזלכני כא ואחר כך אמר כי ירא אכני פן יצוא והכני אס על זכים - ועוד למה ירא הלא הקב"ה הצטיח אותו כדאמר ואתה אמרת וכו' ואין לומר כדפי' רש"י על קטנתי כתמעטו זכותי ע"י החסדים והאמת שעשית עמי לכך אני ירא שמא משהצטחתי כתקלקלתי בחטא ויגרוס לי להמסר ביד עשו עכ"ל - אס כן מה הועיל בזה שאמר ואתה אמרת וכו' והכראה לי לומר בדרך פשוט דיש לומר דה"פ כיון דהקב"ה אמר לי' היטב אטב עמך וכו' לכן לא ירא אלא על אס ובנים - לזה אמר ואתה</p> <p style="text-align: center;">(יד) ובסגנון זה ממו"ח הרב הגאון זלללה"ה יצתו הפסוקים הנ"ל ויאמר יעקב וכו' קטנתי מכל וכו' פי' רש"י כתמעטו וכו' ויגרוס וכו' כי במקלי וכו' ועתה הייתי לשני מחטות ומ"א כתן מקלנו וכו' ויש להבין למה לא כתב רש"י ד"א כתן מקלו - כדרכו תמיד - ועוד יש להבין למה היסך יעקב תחלה ההצטחתי</p>

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

⁸ בכמה מקומות נזכר שם אביו "איצק" וכן נחקק על מצבתו, ויש שכתבו "יצחק". וכאן נראה שהי' לו עוד שם "משה יצחק" וצ"ע.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים
 נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com
 כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.